

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
ЗАХІДНЕ МІЖОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ
РІШЕННЯ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ

24 грудня 2024 р.

м. Львів

№ 63/201-р/к

Справа № 128-26.13/111-21/63/8-02-10-2021

Про закриття
провадження у справі

За результатами розгляду справи № 128-26.13/111-21/63/8-02-10-2021 про порушення ТОВАРИСТВОМ З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКГАЗ ЗБУТ» (*інформація з обмеженим доступом*) (далі – ТОВ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКГАЗ ЗБУТ», Товариство), законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та подання з попередніми висновками Західного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України (далі - Відділення) від 17.12.2024 № 63-03/446-П, адміністративна колегія Відділення

ВСТАНОВИЛА:

1. ПРЕДМЕТ СПРАВИ

- (1) Предметом справи № 128-26.13/111-21/63/8-02-10-2021 є встановлення економічно необґрунтованих (завищених) цін на природний газ для потреб населення, що містить ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді зловживання монополюним (домінуючим) становищем на ринку послуг з постачання природного газу для потреб населення в межах Івано-Франківської області, що призвело до ущемлення інтересів споживачів, яке було б неможливим за умови існування значної конкуренції на цьому ринку.

2. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ДІЇ

- (2) Західне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України (далі – Відділення) на виконання доручення Антимонопольного комітету України від 11.01.2021 № 13-01/9 здійснило заходи контролю щодо дотримання вимог законодавства про захист економічної конкуренції органами місцевого самоврядування та суб'єктами господарювання, які здійснюють діяльність на регіональних ринках з постачання та розподілу природного газу.
- (3) Розпорядженням адміністративної колегії Західного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України від 26.01.2021 № 63/11-рп/к розпочато розгляд справи за ознаками вчинення ТОВ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКГАЗ ЗБУТ» порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого

частиною першою статті 13 та пунктом 2 статті 50 України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монополями (домінуючим) становищем на ринку постачання природного газу для побутових споживачів в межах міста Івано-Франківська та Івано-Франківської області, що може призвести до ущемлення інтересів споживачів, яке було б неможливим за умови існування значної конкуренції на ринку.

- (4) Відділення листом від 26.01.2021 № 63-02/360 надіслало ТОВ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА ГАЗ ЗБУТ» посвідчену копію Розпорядження від 26.01.2021 № 63/11-рп/к про початок розгляду справи № 63/8-02-10-2021.
- (5) До ТОВ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА ГАЗ ЗБУТ» надіслано вимогу Голови Відділення від 16.02.2021 № 63-02/899в про подання інформації, на яку ТОВ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА ГАЗ ЗБУТ» надало інформацію листом від 17.03.2021 № 760007-Лв-2852-0321 (вх. Відділення від 23.03.2021 № 63-01/1149).
- (6) На виконання доручення Антимонопольного комітету України від 24.05.2021 № 13-01/507 листом від 26.05.2021 № 63-02/2872 Відділення направило матеріали справи № 63/8-02-10-2021, розпочатої за ознаками вчинення ТОВ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА ГАЗ ЗБУТ» порушення законодавства про захист економічної конкуренції до Антимонопольного комітету України. Антимонопольний комітет України прийняв справу до провадження та присвоїв їй номер 128-26.13/111-21/63/8-02-10-2021 відповідно до номенклатури справ.
- (7) Антимонопольний комітет України в ході розгляду справи направив вимогу про надання інформації до ТОВ «ЙЕ енергія» від 23.07.2021 № 128-26.13/01-11048. Листом від 13.08.2021 № 67-Сл-602-3564 (вх. АМКУ від 16.08.2021 № 8-01/11475) ТОВ «ЙЕ енергія» надало відповідь на вимогу.
- (8) Антимонопольний комітет України в ході розгляду справи направив вимогу про надання інформації до ТОВ «Хім Трейд» від 23.07.2021 № 128-26.13/01-11049. Листами від 16.08.2021 № 16/08-2 (вх. АМКУ від 17.08.2021 № 8-01/1215-кі), від 20.08.2021 № 20/08-5 (вх. АМКУ від 25.08.2021 № 8-01/1254-кі) ТОВ «Хім Трейд» надало відповіді на вимогу.
- (9) Антимонопольний комітет України в ході розгляду справи направив вимогу про надання інформації до ТОВ «ФОР'ЯРД» від 23.07.2021 № 128-29/01-11065. Листом від 13.08.2021 № 228-1308/229 (вх. АМКУ від 16.08.2021 № 8-01/11523) ТОВ «ФОР'ЯРД» надало відповідь на вимогу.
- (10) Антимонопольний комітет України в ході розгляду справи направив вимогу про надання інформації до ТОВ «ГК «Нафтогаз трейдинг» від 09.09.2021 № 128-29/06-13219. Листом від 04.10.2021 № 125/01-2076 (вх. АМКУ від 05.10.2021 № 8-01/1491-кі) ТОВ «ГК «Нафтогаз трейдинг» надало відповідь на вимогу.
- (11) Антимонопольний комітет України в ході розгляду справи направив вимогу про надання інформації до ТОВ «Оператор ГТС Україна» від 13.02.2023 № 128-26.13/01-3975е. Листом від 03.03.2023 № ТОВВИХ-23-2845 ТОВ «Оператор ГТС Україна» надало відповідь на вимогу.
- (12) Дорученням Антимонопольного комітету України від 12.09.2024 № 13-01/820 (вх. Відділення від 27.09.2024 № 63-01/750К) Відділення уповноважено,

зокрема, розглянути справу № 128-26.13/111-21/63/8-02-10-2021 про порушення ТОВ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКГАЗ ЗБУТ» законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку з постачання природного газу для потреб населення.

- (13) До акціонерного товариства «Івано-Франківськгаз» (далі - АТ «Івано-Франківськгаз») надіслано вимогу Голови Відділення від 29.11.2024 № 63-02/4718е про подання інформації, на яку АТ «Івано-Франківськгаз» надало інформацію листом від 02.12.2024 № 76003.2-Сл-1247-24 (вх. Відділення від 03.12.2024 № 63-01/2959).
- (14) Посвідчену копію подання від 17.12.2024 № 63-03/446-п з попередніми висновками у справі № 128-26.13/111-21/63/8-02-10-2021 надіслано листом від 17.12.2024 № 63-02/5081е до ТОВ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКГАЗ ЗБУТ».

3. ВІДПОВІДАЧ

- (15) ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКГАЗ ЗБУТ» (*інформація з обмеженим доступом*).
- (16) Як вбачається з відомостей, які містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, основним видом діяльності ТОВ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКГАЗ ЗБУТ» є (*інформація з обмеженим доступом*).
- (17) Згідно з постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП) «Про видачу ліцензії на постачання природного газу ТОВ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКГАЗ ЗБУТ» від 29.06.2017 № 852 (зі змінами), Товариство має ліцензію на право провадження господарської діяльності з постачання природного газу на території України.
- (18) Отже, ТОВ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКГАЗ ЗБУТ» є суб'єктом господарювання у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

4. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

- (19) Відносини, які виникають між постачальниками та споживачами природного газу, з урахуванням їх взаємовідносин з операторами газорозподільної системи (далі – Оператор ГРМ), зокрема, регулюються:
- Законом України «Про ринок природного газу» (у редакції чинній на момент виникнення правовідносин) (далі – Закон);
  - Правилами постачання природного газу, затвердженими постановою НКРЕКП, від 30.09.2015 № 2496 та зареєстрованими у Міністерстві юстиції України 06 листопада 2015 року за № 1382/27827 (у редакції чинній на момент виникнення правовідносин) (далі – Правила постачання природного газу);
  - Кодексом газотранспортної системи, затвердженим постановою НКРЕКП від 30 вересня 2015 року № 2493 та зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 06 листопада 2015 року за № 1378/27823 (у редакції чинній на момент виникнення правовідносин) (далі – Кодекс ГТС);
  - Кодексом газорозподільних систем, затвердженим постановою НКРЕКП від 30.09.2015 № 2494 та зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 06.11.2015 за

№ 1379/27824 (у редакції чинній на момент виникнення правовідносин) (далі – Кодекс газорозподільних систем, Кодекс ГРМ);

- Типовим договором розподілу природного газу, затвердженим постановою НКРЕКП від 30.09.2015 № 2498, зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 06.11.2015 за № 1384/27829 (у редакції чинній на момент виникнення правовідносин) (далі – Типовий договір розподілу природного газу);

- Типовим договором постачання природного газу побутовим споживачам, затвердженим постановою НКРЕКП від 30.09.2015 № 2500, зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 06.11.2015 за № 1386/27831 (у редакції чинній на момент виникнення правовідносин) (далі – Типовий договір постачання природного газу побутовим споживачам);

- Положенням про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 19.10.2018 № 867 (далі - Положення № 867) (дію постанови припинено від 20.05.2021).

- (20) Правові засади функціонування ринку природного газу України, заснованого на принципах вільної конкуренції, належного захисту прав споживачів та безпеки постачання природного газу, визначаються Законом .
- (21) Відповідно до Закону ринок природного газу охоплює сукупність правовідносин, що виникають у процесі купівлі-продажу, постачання природного газу, а також надання послуг з його транспортування, розподілу, зберігання (закачування, відбору), послуг установки LNG.
- (22) Природний газ, нафтовий (попутний) газ, газ (метан) вугільних родовищ та газ сланцевих товщ, газ колекторів щільних порід, газ центрально-басейнового типу (далі - природний газ) - суміш вуглеводнів та неуглеводневих компонентів, що перебуває у газоподібному стані за стандартних умов (тиск - 760 міліметрів ртутного стовпчика і температура - 20 градусів за Цельсієм) і є товарною продукцією (стаття 1 Закону).
- (23) Природний газ використовується як товар, призначений для кінцевого споживання (для задоволення побутових потреб населення: приготування їжі, підігріву води та опалення приміщень, а також у стисненому вигляді для заправлення автотранспортних засобів на автомобільних газонаповнювальних компресорних станціях), і в якості сировини (у хімічній промисловості, зокрема при виробництві мінеральних добрив, а також при виробництві теплової енергії).
- (24) Незалежно від напрямів його використання, природний газ як товар надходить на ринок України внаслідок пропозиції оптових продавців (вітчизняні газовидобувні підприємства, імпортери або власники ресурсу природного газу, які зберігають його в підземних газосховищах).
- (25) Згідно з частиною другою статті 12 Закону постачання природного газу здійснюється за цінами, що вільно встановлюються між постачальником та споживачем, крім випадків, передбачених цим Законом.
- (26) Відповідно до умов Типового договору постачання природного газу побутовим споживачам та Правил постачання природного газу постачальник зобов'язується

публікувати на сайті (і в передбачених законодавством випадках у засобах масової інформації) детальну інформацію про зміну ціни на природний газ за п'ять днів до введення її у дію.

- (27) Крім того, Правилами постачання природного газу передбачено, що зміна ціни на природний газ може здійснюватися виключно з «першого» числа місяця.
- (28) Отже, якщо постачальник має намір змінити ціну на газ за договором постачання з побутовим споживачем, він зобов'язаний повідомити про це споживача не пізніше як за п'ять днів до початку відповідного місяця постачання, коли така нова ціна буде введена в дію.
- (29) Відсутність у побутових споживачів інформації щодо зміни розміру цін на природний газ до введення їх в дію може обмежити можливість вибору побутовими споживачами того чи іншого постачальника природного газу, зокрема, за ціновим критерієм, та, як наслідок, призвести до спотворення конкуренції на ринку послуг з постачання природного газу для потреб населення в межах Івано-Франківської області та ущемлення інтересів побутових споживачів.

5. ВИЗНАЧЕННЯ МОНОПОЛЬНОГО (ДОМІНУЮЧОГО) СТАНОВИЩА

- (30) Відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 5 березня 2002 року № 49-р, зареєстрованої у Міністерстві юстиції України 1 квітня 2002 року за № 317/6605 (із змінами) (далі – Методика), Відділенням здійснено дослідження становища ТОВ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКГАЗЗБУТ» на ринку послуг з постачання природного газу для потреб населення в межах Івано-Франківської області, з урахуванням пункту 2.2 Методики та відповідно до статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції», за результатами якого встановлено наступне.

5.1. Об'єкт аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища

- (31) У відповідності до пункту 3.1 Методики об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є: суб'єкт господарювання, група суб'єктів господарювання, конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається, (використовується, споживається) цим суб'єктом господарювання.
- (32) Тобто, об'єктом для визначення монопольного (домінуючого) становища є:
  - ТОВ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКГАЗЗБУТ», яке у період з 01.08.2020 по 31.01.2021 надавало послуги з постачання природного газу для потреб населення в межах Івано-Франківської області;
  - послуги з постачання природного газу для потреб населення в межах Івано-Франківської області.
- (33) Інша господарська діяльність Товариства, крім надання вказаних послуг, не є об'єктом аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища.

5.2. Перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання.

- (34) У відповідності до пункту 4.1 Методики перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, складається з товарів (товарних груп), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території і які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).
- (35) У відповідності до пункту 4.2 Методики визначення ознак одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи) здійснюється, виходячи з подібності, зокрема: споживчих характеристик, умов споживання, умов реалізації та цін.
- (36) З метою встановлення товарних меж ринку, цільовим товаром щодо визначення ринкового становища ТОВ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКГАЗ ЗБУТ» визначено природний газ.
- (37) Природний газ є стандартизованим товаром, який за своїми споживчими та фізико-хімічними показниками не має товарів-замінників.
- (38) Якість та інші фізико-хімічні характеристики природного газу, який постачається, повинні відповідати вимогам ДСТУ 5542-87 «Гази горючі природні для промислового і комунально-побутового призначення. Технічні умови» (втратив чинність з 01.01.2022), коду ДК 021:2015 за Єдиним закупівельним словником 09120000-6 – газове паливо; 09123000-7 – природний газ, положенням Кодексу газотранспортної системи, Кодексу газорозподільних систем.
- (39) Параметри природного газу повинні відповідати параметрам основного потоку в газотранспортній системі України. За розрахункову одиницю поданого природного газу приймається один кубічний метр природного газу, приведений до стандартних умов.
- (40) При цьому, споживачі, зокрема побутові споживачі, з огляду на технологічні особливості процесу надання послуги з постачання природного газу, пов'язані з особливостями споживання цього товару як газового палива, не можуть легко перейти від споживання одного виду палива на інше (електроенергія або альтернативні види палива), оскільки це вимагає значних капіталовкладень та значного періоду часу.
- (41) Жоден інший товар за ознаками взаємозамінності, визначеними Методикою, не може замінити природний газ для задоволення потреб населення - побутових споживачів.
- (42) Для визначення відповідного ринку та оцінки ринкових позицій суб'єктів господарювання, крім аналізу об'єктивних характеристик відповідного товару, також проаналізовано структуру пропозиції та попиту, а також умови обороту природного газу на ринку газу.
- (43) У результаті проведеного аналізу з'ясовано, що на стадії руху природного газу від видобувних компаній та суб'єктів господарювання, які здійснюють імпорт природного газу, їх пропозиція зустрічається з попитом оптових продавців або постачальників, які в подальшому реалізують цей газ споживачам.

- (44) Тобто, товаром (послугами), щодо якого визначається монопольне (домінуюче) становище, є природний газ.

5.3. Перелік основних покупців (споживачів, користувачів).

- (45) Пунктом 1.3 Методики визначено, що *споживач* - юридична чи фізична особа, яка здійснює діяльність з придбання та використання товарів, послуг, робіт на відповідному товарному (товарних) ринку (ринках).
- (46) Відповідно до глави 1 розділу I Кодексу ГРМ *споживач природного газу (споживач)* - фізична особа, фізична особа – підприємець або юридична особа, об'єкти якої в установленому порядку підключені до/через газорозподільної мережі Оператора ГРМ, яка отримує природний газ на підставі договору постачання природного газу з метою використання для власних потреб, зокрема в якості сировини, а не для перепродажу.
- (47) *Побутовий споживач* – споживач, що є фізичною особою та придбаває природний газ з метою використання для власних побутових потреб, у тому числі для приготування їжі, підігріву води та опалення своїх житлових приміщень, що не включає професійну та комерційну діяльність.
- (48) Отже, споживачами послуг з постачання природного газу для потреб населення в межах Івано-Франківської області є фізичні особи, які придбають природний газ з метою використання для власних побутових потреб, тобто побутові споживачі.

5.4. Визначення товарних меж ринку.

- (49) У відповідності до пунктів 5.1 – 5.3 Методики товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.
- (50) Пунктом 1.3 Методики визначено, що *ринок товару (товарний ринок)* – сфера обороту товару (взаємозамінних товарів), на який протягом певного часу і в межах певної території є попит і пропозиція.
- (51) Відповідно до статті 1 Закону України «Про ринок природного газу» *ринок природного газу* – сукупність правовідносин, що виникають у процесі купівлі-продажу, постачання природного газу, а також надання послуг з його транспортування, розподілу, зберігання (закачування, відбору), послуг установки LNG.
- (52) Відповідно до частини першої статті 1 Закону України «Про ринок природного газу» *постачання природного газу* – господарська діяльність, що підлягає ліцензуванню і полягає в реалізації природного газу безпосередньо споживачам на підставі укладених з ними договорів.
- (53) *Постачальник природного газу* - суб'єкт господарювання, який на підставі ліцензії здійснює діяльність із постачання природного газу (стаття 1 Закону).
- (54) Згідно із розділом III Правил постачання природного газу підставами для постачання природного газу побутовому споживачу, зокрема, є:

- наявність у побутового споживача договору розподілу природного газу, укладеного з Оператором ГРМ, до газорозподільної системи якого підключений об'єкт споживача, та присвоєння споживачу Оператором ГРМ персонального ЕІС-коду як суб'єкту ринку природного газу;
- наявність у побутового споживача укладеного з постачальником договору постачання природного газу побутовим споживачам та дотримання його умов;
- включення споживача до Реєстру споживачів постачальника у відповідному розрахунковому періоді;

- (55) Згідно з частиною першою статті 12 Закону постачання природного газу здійснюється відповідно до договору, за яким постачальник зобов'язується поставити споживачеві природний газ належної якості та кількості у порядку, передбаченому договором, а споживач зобов'язується оплатити вартість прийнятого природного газу в розмірі, строки та порядку, передбачених договором. Якість та інші фізико-хімічні характеристики природного газу визначаються згідно із нормативно-правовими актами.
- (56) Постачання природного газу побутовим споживачам здійснюється на підставі типового договору, що затверджується Регулятором та оприлюднюється в установленому порядку.
- (57) Типовий договір постачання природного газу побутовим споживачам є публічним і є договором приєднання, що укладається з урахуванням вимог статей 633, 634, 641, 642 Цивільного кодексу України на невизначений строк шляхом приєднання Споживача до умов цього договору.
- (58) Відповідно до умов Типового договору постачання природного газу побутовим споживачам постачальник зобов'язаний обчислювати і виставляти рахунки споживачу за поставлений природний газ відповідно до вимог, передбачених цим договором.
- (59) Враховуючи наведене, товарними межами ринку у справі є послуги з постачання природного газу для потреб населення.

5.5. Визначення територіальних (географічних) меж ринку

- (60) Відповідно до пункту 6.1 Методики територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів (товарної групи), що належать до групи взаємозамінних товарів (товарної групи), є неможливим або недоцільним.
- (61) При остаточному визначенні територіальних (географічних) меж ринку визначальною є менша здатність до переміщення або попиту, або пропозиції.
- (62) Згідно із пунктом 1.3 Методики територіальними межами ринку є територія зі сферою взаємовідносин купівлі-продажу товару (групи товарів), в межах якої споживач може задовольнити свій попит на певний товар, і яка може бути, як правило, територією держави, області, району, міста тощо або їхніми частинами.
- (63) Відповідно до Правил постачання природного газу побутовий споживач має право на вільний вибір постачальника та безоплатну зміну постачальника.

- (64) Однак, підпунктом 3 пункту 3 Положення № 867, що діє з 01.11.2018 було покладено до 01.08.2020 спеціальні обов'язки на постачальників природного газу, які придбали природний газ у НАК «Нафтогаз України» відповідно до цього положення, - постачати такий природний газ побутовим споживачам, релігійним організаціям (крім обсягів, що використовуються для провадження їх виробничо-комерційної діяльності).
- (65) При цьому, постачальники зі спецобов'язками здійснювали діяльність з постачання природного газу побутовим споживачам у межах території провадження діяльності з розподілу природного газу відповідних суб'єктів господарювання, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації операторів газорозподільних систем, з якими відповідні постачальники зі спецобов'язками, пов'язані відносинами контролю у значенні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції».
- (66) Засновником ТОВ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКГАЗ ЗБУТ» є Акціонерне товариство «Оператор газорозподільної системи «Івано-Франківськгаз» (*інформація з обмеженим доступом*)), яке здійснює розподіл природного газу в межах території своєї ліцензійної діяльності у Івано-Франківській області.
- (67) У зв'язку із втратою чинності Положення № 867, починаючи з 01 серпня 2020 року у постачальників зі спецобов'язками відсутній обов'язок постачати природний газ побутовим споживачам, а у споживачів виникла можливість обирати постачальника, в тому числі, й за ціновим критерієм.
- (68) Проте, на відміну від інших учасників ринку, котрі надають послуги з постачання природного газу для потреб населення у межах Івано-Франківській області та є конкурентами Товариства, ТОВ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКГАЗ ЗБУТ» отримало від свого засновника - АТ «Івано-Франківськгаз» особисті дані всіх побутових споживачів газу (база споживачів) та інформацію про обсяги споживання.
- (69) Як наслідок, зазначені побутові споживачі, зокрема у межах Івано-Франківської області, не обирали суб'єкт господарювання, який надалі буде надавати їм послуги з постачання природного газу, проте автоматично стали отримувати такі послуги від ТОВ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКГАЗ ЗБУТ».
- (70) Також слід зазначити, що ТОВ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКГАЗ ЗБУТ» утворено 14 центрів обслуговування клієнтів у Івано-Франківській області та 1 центр обслуговування клієнтів у м. Івано-Франківську.
- (71) Оскільки більшість споживачів ТОВ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКГАЗ ЗБУТ» знаходяться у межах Івано-Франківської області, то саме в цих територіальних (географічних) межах потенційно можуть бути негативні наслідки від вчинення ТОВ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКГАЗ ЗБУТ» порушення законодавства про захист економічної конкуренції.
- (72) Враховуючи вищезазначене, територіальними (географічними) межами ринку послуг з постачання природного газу для потреб населення є територія Івано-Франківської області.
- 5.6. Проміжок часу, стосовно якого має визначатися становище суб'єктів господарювання на ринку – часові межі ринку.**

- (73) У відповідності до пункту 7.1 Методики часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило рік), протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару зі сталою структурою.
- (74) Протягом серпня 2020 року – січень 2021 року на ринку послуг з постачання природного газу для потреб населення відбулися зміни у нормативно-правовому регулюванні діяльності постачальників природного газу, зокрема у зв'язку з втратою чинності Положення № 867.
- (75) Починаючи з серпня 2020 року, у постачальників зі спецобов'язками відсутній обов'язок постачати природний газ побутовим споживачам, а в споживачів виникла можливість обирати постачальника, у тому числі й за ціновим критерієм.
- (76) Відтак ринок послуг з постачання природного газу для потреб населення в період серпня 2020 року – грудня 2020 року є потенційно конкурентним, що надає можливість споживачам природного газу обирати між кількома постачальниками, у тому числі за ціновим критерієм.
- (77) У період з 01.08.2020 по 30.09.2020 планова ціна на природний газ для населення встановлювалася постачальниками природного газу за формулою, що зазначена у Положенні про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19.10.2018 № 867, тобто за ціною, яка формувалася за принципом, що діяв під час виконання спеціальних обов'язків, а саме – вартість природного газу, витрати на послуги транспортування природного газу (доступ до потужності) та торговельна надбавка (націнка), що не перевищує 2,5 % ціни природного газу.
- (78) Плановий розрахунок у період з 01.08.2020 року по 30.09.2020 року за таким принципом здійснювався у зв'язку з тим, що 01.08.2020 закінчився строк дії покладення (виконання) спеціальних обов'язків постачальниками природного газу згідно з Положенням № 867, проте статус постачальника зі спеціальними обов'язками постачальники природного газу втратили лише з моменту набрання чинності постанови Кабінету Міністрів України від 19.08.2020 № 740, якою внесені відповідні зміни до Положення № 867, а саме з 21.08.2020 року.
- (79) Згідно положень абзацу 3 пункту 34 Розділу 3 Правил постачання природного газу, затверджених постановою НКРЕКП від 30.09.2015 № 2496, зміна ціни на природний газ може здійснюватися виключно з 01 числа місяця. У зв'язку з чим, постачальники природного газу у період 01.08.2020 по 30.09.2020 (включно) здійснювали постачання природного газу для потреб побутовим споживачам за ціною, яка формувалася за принципом, що діяв під час виконання спеціальних обов'язків.
- (80) У період з 01.10.2020 по 31.12.2020 постачальники природного газу здійснювали розрахунок цін на реалізацію природного газу для побутових споживачів за ціною, яка формувалася за принципом вартість закупівлі природного газу у постачальника (оптового продавця), вартість потужності транспортування магістральними газопроводом, планових витрат на плановий місяць постачання та планова рентабельність до 10 % від планових витрат в розрахунку на тисячу кубометрів (не враховуючи витрати на закупівлю та транспортування – тобто рентабельність від

загальної вартості тисячі кубометрів – до 0,5 %), з урахуванням кон'юнктури ринку та податків згідно діючого законодавства.

- (81) При цьому, зазначені зміни в законодавстві, які впливали на підходи до ціноутворення Відповідача, не вплинули на сукупність товарно-грошових відносин між Відповідачем і споживачами, про що свідчить аналіз Відділенням частки суб'єкта господарювання на ринку постачання природного газу в межах Івано-Франківської області. Оскільки частка на ринку ТОВ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКГАЗ ЗБУТ» з 01.08.2020 (на початок нормативно-правових змін) суттєво не змінилася й до 31.01.2021.
- (82) Разом з тим, слід зазначити, що на початку 2021 року відбулися нові зміни у нормативно-правовому регулюванні, ціни для постачальників природного газу на умовах ПСО знову змінилися і стали зрегульованими, що вплинуло на зменшення цін реалізації відповідними суб'єктами господарювання, у тому числі ТОВ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКГАЗ ЗБУТ» з 9,88 грн за 1 м³ на 6,99 грн за 1 м³.
- (83) Отже, часовими межами даного ринку визначено період з **01.08.2020 по 31.01.2021**, протягом якого відбулося суттєве підвищення цін, за якими Товариство надавало послуги з постачання природного газу для потреб населення в межах Івано-Франківської області, при незмінній структурі ринку у цей період часу.

5.7. Розрахунок частки суб'єкта господарювання на ринку

- (84) Відповідно до інформації, наданої АТ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКГАЗ» у листі 02.12.2024 № 76003.2-Сл-1247-24 (вх. Відділення від 03.12.2024 № 63-01/2959), кількість побутових споживачів, яким АТ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКГАЗ» здійснювало розподіл природного газу у період серпень 2020 року – січень 2021 року у Івано-Франківській області становила: *(інформація з обмеженим доступом)*
- (85) Відповідно до інформації, наданої ТОВ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКГАЗ ЗБУТ» у листі від 03.03.2021 № 767-Сл-1006-0321 (вх. Відділення від 09.03.2021 № 63-01/946), кількість побутових споживачів, яким Товариство здійснювало постачання природного газу у період серпень 2020 року – січень 2021 року у Івано-Франківській області становила: *(інформація з обмеженим доступом)*
- (86) Частка товару на зазначеному ринку ТОВ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКГАЗ ЗБУТ» по кількості побутових споживачів (точок приєднання об'єктів абонентів) становила: *(інформація з обмеженим доступом)*
- (87) Отже, частка ТОВ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКГАЗ ЗБУТ» на ринку послуг з постачання природного газу для потреб населення в межах Івано-Франківської області у період з 01.08.2020 по 31.01.2021 становила 97,6%.

5.8. Бар'єри вступу на ринок

- (88) Відповідно до пункту 9.1 Методики потенційними конкурентами вважаються такі суб'єкти господарювання: які мають матеріально-технічну базу, кадри, технології тощо, але з різних причин не реалізують ці можливості; які виготовляють товари (товарні групи), що складають товарні межі ринку, але не реалізують їх на відповідному ринку; нові суб'єкти господарювання, які можуть вступити на ринок.
- (89) Пунктом 1.3 Методики визначено, що **бар'єри вступу на ринок** – обставини, які перешкоджають новим суб'єктам господарювання почати конкурувати на рівних із суб'єктами господарювання, що вже діють на певному товарному ринку.

- (90) Відповідно до пункту 9.2 Методики бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на відповідний ринок є: обмеження за попитом, пов'язані з високою насиченістю ринку товарами (товарними групами) та низькою платоспроможністю покупців; адміністративні обмеження; економічні та організаційні обмеження; екологічні обмеження; нерозвиненість ринкової інфраструктури; інші обмеження, що спричиняють суттєві витрати, необхідні для вступу на певний ринок товару (товарної групи).
- (91) Згідно із статтею 11 Закону, з метою забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу, на суб'єктів ринку природного газу у виключних випадках та на визначений строк можуть покладатися спеціальні обов'язки в обсязі та на умовах, визначених Кабінетом Міністрів України після консультацій із Секретаріатом Енергетичного Співтовариства.
- (92) Положення про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 19.10.2018 № 867.
- (93) Відповідно до підпункту 1 пункту 3 Положення № 867 до 01.08.2020 на акціонерне товариство «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України» було покладено, зокрема, такі спеціальні обов'язки:
- 1) продавати природний газ постачальникам природного газу для потреб побутових споживачів, релігійних організацій (крім обсягів, що використовуються для провадження їх виробничо-комерційної діяльності) та державного підприємства України «Міжнародний дитячий центр «Артек» (далі – постачальники зі спецобов'язками) на умовах та у порядку, що визначені цим Положенням;
  - 2) постачати природний газ побутовим споживачам, релігійним організаціям (крім обсягів, що використовуються для провадження їх виробничо-комерційної діяльності) та державному підприємству України «Міжнародний дитячий центр «Артек», постачання яким у відповідному періоді (місяці постачання) не здійснює інший постачальник (у тому числі інший постачальник із спеціальними обов'язками відповідно до цього Положення), на умовах та у порядку, що визначені цим Положенням;
  - 3) придбавати природний газ у господарських товариств, 100 % акцій (паїв, часток) яких належать державі або іншому господарському товариству, єдиним акціонером якого є держава (ПАТ «Укргазвидобування», акціонерне товариство «Державне акціонерне підприємство «Чорноморнафтогаз», для формування ресурсу природного газу для побутових споживачів, релігійних організацій (крім обсягів, що використовуються для провадження їх виробничо-комерційної діяльності), державного підприємства України «Міжнародний дитячий центр «Артек» на умовах та у порядку, що визначені Положенням.
- (94) При цьому, згідно із Положенням № 867 постачальники зі спецобов'язками здійснювали діяльність з постачання природного газу побутовим споживачам у межах території провадження діяльності з розподілу природного газу відповідних суб'єктів господарювання – операторів газорозподільних систем, з якими відповідні постачальники зі спецобов'язками пов'язані відносинами контролю у значенні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

- (95) Починаючи з 01 серпня 2020 року у постачальників зі спецобв'язками відсутній обов'язок постачати природний газ побутовим споживачам, а у споживачів виникла можливість обирати постачальника, у тому числі й за ціновим критерієм.
- (96) Відповідно до інформації, оприлюдненої на офіційному веб-сайті Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, ліцензіатами з постачання природного газу у досліджуваній період було більше 800 суб'єктів господарювання.
- (97) Відтак, ринок постачання природного газу для потреб населення в межах Івано-Франківської області є потенційно конкурентним, що надає можливість споживачам природного газу обирати між кількома постачальниками, у тому числі за ціновим критерієм.
- (98) Зазначене мало б забезпечити функціонування ринку на конкурентних засадах, встановити рівні умови для усіх учасників ринку та зробити цей ринок прозорим і відкритим.
- (99) Разом з тим, за 6 місяців існування відкритого ринку надання послуг з постачання природного газу лише незначна частина населення змінила свого постачальника газу.
- (100) Бар'єрами для вступу потенційних конкурентів ТОВ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКГАЗ ЗБУТ» на ринок послуг з постачання природного газу для потреб населення в межах Івано-Франківської області є, зокрема:
- економічні обмеження, пов'язані з необхідністю залучення значних фінансових ресурсів для придбання відповідного обладнання для організації надання таких послуг;
  - адміністративні обмеження, пов'язані з необхідністю отримання ліцензії на постачання природного газу;
- організаційні - незначний строк існування відкритого ринку внаслідок чого існує недостатня обізнаність споживачів про можливість зміни постачальника та наявні побоювання щодо застосування діючим постачальником або відповідним Оператором ГРМ певних санкцій та заходів впливу (нарахування неіснуючої заборгованості під час остаточних розрахунків, погрози відключення від газу тощо).
- (101) Відповідно до пункту 9.3 Методики наявність хоча б одного бар'єру вступу на ринок, що не може бути подоланий суб'єктом господарювання протягом 1-2 років унаслідок неможливості компенсації за цей час витрат, необхідних для вступу на ринок, розглядається як ознака того, що суб'єкт господарювання не є потенційним конкурентом.
- (102) Отже, існують певні бар'єри для вступу потенційних конкурентів Товариства на відповідний ринок.

5.9. Установлення монопольного (домінуючого) становища ТОВ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКГАЗ ЗБУТ»

- (103) Відповідно до статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо:
- на цьому ринку у нього немає жодного конкурента;
  - не зазнає значної конкуренції внаслідок обмеженості можливостей доступу інших суб'єктів господарювання щодо закупівлі сировини, матеріалів та збуту товарів,

наявності бар'єрів для доступу на ринок інших суб'єктів господарювання, наявності пільг чи інших обставин.

- (104) Згідно з частиною другою статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» монополним (домінуючим) вважається становище суб'єкта господарювання, частка якого на ринку товару перевищує 35 відсотків, якщо він не доведе, що зазнає значної конкуренції.
- (105) Враховуючи вищенаведене, ТОВ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКГАЗ ЗБУТ» у період з 01.08.2020 по 31.01.2021 займало монополне (домінуюче) становище на ринку послуг з постачання природного газу для потреб населення в межах Івано-Франківської області з часткою 97,6% на цьому ринку.

6. ОБСТАВИНИ СПРАВИ

- (106) За даними офіційного веб-сайту ТОВ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКГАЗ ЗБУТ», за посиланням <https://if.gaszbut.com.ua/>, у період з вересня 2020 року по січень 2021 року ціна природного газу для побутових споживачів була суттєво вищою за середньозважену ціну природного газу, розміщену на офіційному веб-сайті Української енергетичної біржі за посиланням <https://www.ueex.com.ua/>, у вказаний період.
- (107) Відділенням встановлено, що крім Товариства у період з листопада 2020 року по січень 2021 року в територіальних межах м. Івано-Франківська та Івано-Франківської області діяльність з постачання природного газу для побутових споживачів здійснювали, зокрема:
- товариство з обмеженою відповідальністю «Газопостачальна компанія «Нафтогаз України» (вул. Шолуденка, б. 1, м. Київ, 04116, ідентифікаційний код юридичної особи 40121452) (далі – ТОВ «ГК «Нафтогаз України»);
  - товариство з обмеженою відповідальністю «Прикарпатенерготрейд» вул. Надрічна, буд. 4-б, м. Івано-Франківськ, 01004, ідентифікаційний код юридичної особи 42129720) (далі – ТОВ «Прикарпатенерготрейд»).
- (108) З огляду на те, що вказані суб'єкти господарювання здійснюють постачання природного газу для потреб населення в межах території України, зокрема в межах Івано-Франківської області, ТОВ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКГАЗ ЗБУТ» та ТОВ «ГК «Нафтогаз України» і ТОВ «Прикарпатенерготрейд» є конкурентами на відповідному ринку. Разом з тим, з огляду на частку ТОВ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКГАЗ ЗБУТ», яку воно займало на досліджуваному ринку, Товариство не зазнавало значної конкуренції з боку інших учасників ринку.
- (109) Середньозважена ціна газу місячного ресурсу розраховується шляхом ділення загальної вартості укладених на ТБ «Українська енергетична біржа» угод з урахуванням ПДВ щодо купівлі-продажу даного ресурсу на суму обсягів купівлі-продажу даного ресурсу за результатами укладених угод протягом усього періоду його продажу.
- (110) Інформація щодо середньозваженої ціни природного газу на ринку послуг з постачання природного газу для потреб населення отримана з веб-сайту Української енергетичної біржі за посиланням <https://www.ueex.com.ua/>.
- (111) Інформація щодо цін на природний газ для побутових споживачів ТОВ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКГАЗ ЗБУТ» та постачальників природного газу, а також

середньозваженої ціни природного газу на ринку, наведена в таблиці № 1 та відображена на рисунку 1.

Таблиця 1

(112) *(інформація з обмеженим доступом)*

*Динаміка цін природного газу для побутових споживачів
листопад 2020 року – січень 2021 року:*

(113) *(інформація з обмеженим доступом)*

*Рис. 1 Динаміка цін природного газу для побутових споживачів
листопад 2020 року – січень 2021 року*

(114) Відповідно до даних таблиці 1 встановлено, що ціна ТОВ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКГАЗ ЗБУТ» на природний газ за 1 м³ для побутових споживачів була вища від ціни інших постачальників.

(115) Цінові пропозиції ТОВ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКГАЗ ЗБУТ» на природний газ для потреб населення з листопада 2020 року по січень 2021 року перевищували ціни його конкурентів на ринку: *(інформація з обмеженим доступом)*

(116) Наведені обставини, а саме встановлення завищених (які мали ознаки економічно необґрунтованих) цін на природний газ для потреб населення, мали ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді зловживання монополюним (домінуючим) становищем на ринку надання послуг з постачання природного газу для потреб населення в межах Івано-Франківської області, що призвело до ущемлення інтересів споживачів, яке було б неможливим за умови існування значної конкуренції на цьому ринку.

(117) У зв'язку з цим, розпорядженням адміністративної колегії Відділення від 26.01.2021 № 63/11-рп/к розпочато розгляд справи № 63/8-02-10-2021 за ознаками вчинення ТОВ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКГАЗ ЗБУТ» порушення, передбаченого пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монополюним (домінуючим) становищем на ринку послуг з постачання природного газу для потреб населення в межах Івано-Франківської області, що призвело до ущемлення інтересів споживачів, яке було б неможливим за умови існування значної конкуренції на цьому ринку.

(118) Під час розгляду даної справи Відділенням встановлено наступне.

(119) Основними складовими тарифів (цін) ТОВ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКГАЗ ЗБУТ» на природний газ для потреб населення є ціна закупки природного газу, торгівельна надбавка (націнка) та тариф оператора газотранспортної системи на послуги транспортування природного газу (доступ до потужності).

(120) Також, ТОВ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКГАЗ ЗБУТ» у листі від 03.03.2021 № 767-Сл-1006-0321 (вх. Відділення від 09.03.2021 № 63-01/946), надало перелік суб'єктів господарювання, у яких Товариство придбавало природний газ у період січень 2020 року – січень 2021 року та інформацію щодо вартості закупівлі природного газу і роздрібні ціни реалізації природного газу для побутових споживачів. Інформація наведена в таблиці 2.

Таблиця 2

(інформація з обмеженим доступом)

Відповідно до інформації наведеної у таблиці 2 у період січень 2020 року – липень 2020 року Товариство придбавало природний газ у НАК «Нафтогаз України» (*інформація з обмеженим доступом*), у період січень 2020 року – січень 2021 року Товариство придбавало природний газ у ТОВ «ІЕ Енергія» (раніше іменоване ТОВ «РГК Трейдинг», ТОВ «ЄГАЗ») (*інформація з обмеженим доступом*).

ТОВ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКГАЗ ЗБУТ» у листі від 03.03.2021 № 767-Сл-1006-0321 (вх. Відділення від 09.03.2021 № 63-01/946) повідомило, (*інформація з обмеженим доступом*).

- (121) Однією з основних складових тарифів (цін) ТОВ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКГАЗ ЗБУТ» на природний газ для потреб населення є ціна закупки природного газу. Інформація щодо рівня цін закупки протягом досліджуваного періоду наведена в таблиці 3.

Таблиця 3

(*інформація з обмеженим доступом*)

- (122) Ціна реалізації ТОВ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКГАЗ ЗБУТ» природного газу для потреб населення у жовтні 2020 року порівняно із вереснем 2020 року зросла з 5,49 грн за 1 м³ до 6,77 грн за 1 м³ тобто на 1,28 грн за 1 м³ (близько на 23,32%).

Відділенням було проаналізовано та встановлено, що ціна закупки ТОВ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКГАЗ ЗБУТ» природного газу для потреб населення у жовтні 2020 року порівняно із вереснем 2020 року зросла (*інформація з обмеженим доступом*).

Тобто, ціна закупки природного газу для потреб населення (за 1 м³) ТОВ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКГАЗ ЗБУТ» зросла (*інформація з обмеженим доступом*)/

Враховуючи наведене, (*інформація з обмеженим доступом*).

(*інформація з обмеженим доступом*)

(*інформація з обмеженим доступом*)

- (123) Додатково необхідно зазначити, що внаслідок законодавчих змін ринок постачання природного газу в період серпня 2020 року – січень 2021 року був потенційно конкурентним, оскільки споживачі природного газу могли обирати між кількома постачальниками, у тому числі за ціновим критерієм.

- (124) У період серпня 2020 року – січня 2021 року постачальники природного газу здійснювали розрахунок цін на реалізацію природного газу для побутових споживачів за ціною, яка формувалася за принципом: вартість закупівлі природного газу у постачальника (оптового продавця), вартість потужності транспортування магістральними газопроводом, планових витрат на плановий місяць постачання та планова рентабельність до 10 % від планових витрат в розрахунку на тисячу кубометрів (не враховуючи витрати на закупівлю та транспортування – тобто рентабельність від загальної вартості тисячі кубометрів – до 0,5 %), з урахуванням кон'юнктури ринку та податків згідно діючого законодавства.

- (125) При цьому, дії ТОВ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКГАЗ ЗБУТ», які полягали у підвищенні в листопаді 2020 року ціни на природний газ для потреб населення, були б можливими і за умов існування значної конкуренції на ринку.

- (126) Відділенням здійснено аналіз цін реалізації природного газу оптових продавців на оптовому ринку реалізації природного газу, який є конкурентним, у досліджуваний період.
- (127) Відповідно до статті 1 Закону України «Про ринок природного газу» оптовий продавець - суб'єкт господарювання, який реалізує природний газ оптовому покупцю або постачальнику на підставі договору купівлі-продажу.
- (128) Листом від 13.08.2021 № 228-1308/229 (вх. Комітету від 16.08.2021 № 8-01/11523) товариство з обмеженою відповідальністю «Фор'ярд» (далі – ТОВ «Фор'ярд»), яке є оптовим продавцем природного газу, повідомило, що середньозважена ціна по якій ТОВ «Фор'ярд» здійснювало реалізацію природного газу на оптовому ринку природного газу покупцю становила:
- *(інформація з обмеженим доступом)*
- (129) Таким чином, ціни реалізації природного газу побутовим споживачам ТОВ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКГАЗ ЗБУТ» відповідали цінам реалізації природного газу оптових продавців, які здійснюють реалізацію природного газу на оптовому ринку, який в свою чергу був конкурентним, а в деяких випадках навіть були меншими за ціну реалізації природного газу оптових продавців.
- (130) Необхідно зауважити, що ціна реалізації природного газу на оптовому ринку не залежить від мети придбання та категорій споживачів, яким буде здійснюватися постачання природного газу в майбутньому після купівлі природного газу.
- (131) При цьому, слід зазначити, що Кабінет Міністрів України постановою від 18.01.2021 № 25 установив з 1 лютого 2021 року на період дії карантину, але не довше ніж до 31 березня 2021 року, граничну ціну на природний газ за договорами постачання між побутовими споживачами та постачальниками, у тому числі постачальником «останньої надії», на рівні 6,99 грн за 1 м³ (з урахуванням податку на додану вартість та плати за транспортування магістральними газопроводами до внутрішніх точок виходу з газотранспортної системи).
- (132) Також необхідно зазначити, що Товариством було змінено ціну на природний газ для потреб населення у січні 2021 року з 9,88 грн за 1 м³ на 6,99 грн за 1 м³. Тобто, ціна зменшилась на 2,89 грн за 1 м³, що є на 29,2 % менше від початкової ціни.
- (133) Також Відділенням встановлено, що конкуренти ТОВ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКГАЗ ЗБУТ», закуповували природний газ для потреб населення у інших суб'єктів господарювання за цінами, що є меншими порівняно з ціною закупівлі Товариства.
- (134) Внаслідок зазначених обставин кінцева ціна на природний газ для побутових споживачів конкурентів була меншою порівняно з ціною ТОВ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКГАЗ ЗБУТ».
- (135) Частиною першої статті 6 Господарського кодексу України передбачено, що загальними принципами господарювання, зокрема, є свобода підприємницької діяльності у межах, визначених законом тобто суб'єкти господарювання, що здійснюють свою діяльність на території України мають право на вільний вибір контрагентів.

- (136) При цьому, Відділенням встановлено, що ТОВ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКГАЗ ЗБУТ» зверталось до акціонерного товариства «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України», акціонерного товариства «Укргазвидобування» та ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз Трейдинг» з проханням розглянути можливість укласти договори купівлі-продажу природного газу з метою його подальшого постачання побутовим споживачам. Зазначені суб'єкти господарювання відмовили в укладанні договорів, тому ТОВ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКГАЗ ЗБУТ» закупувало природний газ у інших продавців, а саме ТОВ «ІЕ Енергія».

ТОВ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКГАЗ ЗБУТ» у листі від 03.03.2021 № 767-Сл-1006-0321 (вх. Відділення від 09.03.2021 № 63-01/946) повідомило, *(інформація з обмеженим доступом)*

ТОВ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКГАЗ ЗБУТ» повідомило, *(інформація з обмеженим доступом)*.

- (137) Також, ТОВ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКГАЗ ЗБУТ» надало наступні пояснення до наданої калькуляції/розрахунку, які Товариство здійснювало для визначення ціни (з ПДВ) на природний газ для потреб населення у період січень 2020 - січень 2021 включно (окремо по кожному місяцю).

- (138) ТОВ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКГАЗ ЗБУТ» повідомило, що з урахуванням вимог до Товариства встановлених Ліцензійними умовами провадження господарської діяльності з постачання природного газу, Правилами постачання природного газу та умовами Типового договору постачання природного газу в частині публікації та встановлення ціни на природний газ за п'ять днів до введення її у дію, Товариство здійснювало плановий розрахунок ціни, виходячи із планових/прогнозованих даних за попередні періоди.

- (139) При цьому, Товариство повідомило, що планова ціна реалізації природного газу формувалася з наступних складових:

(140) *(інформація з обмеженим доступом)*.

(інформація з обмеженим доступом)

- (141) Враховуючи вищенаведене та те, що Відділенням під час розгляду справи досліджено становище ТОВ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКГАЗ ЗБУТ» у період з 01.08.2020 по 31.01.2021 на ринку послуг з постачання природного газу для потреб населення в межах Івано-Франківської області, яке мало ознаки монопольного (домінуючого) з часткою 97,6% на цьому ринку, необхідно зазначити наступне.

- (142) Відділенням була встановлена ринкова частка ТОВ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКГАЗ ЗБУТ» на ринку послуг з постачання природного газу для потреб населення у межах Івано-Франківської області у період з 01.08.2020 по 31.01.2021 року (6 місяців). При цьому, слід врахувати, що зазначена частка використовується для доведення домінування суб'єкта господарювання на ринку, коли утримання розміру такої частки є досить стабільним, тобто незмінним впродовж достатнього періоду часу. При цьому, не слід зважати на тимчасові зміни у зростанні ринкових часток, які є результатом нетривалих конкурентних дій, в тому числі з незалежних (зовнішніх) факторів (чинників) від монополіста.

- (143) Наявність у суб'єкта господарювання монопольного (домінуючого) становища на ринку саме по собі не є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції. Лише дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, що займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, які призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку, є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції.
- (144) Враховуючи наведене, встановлення ТОВ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКГАЗ ЗБУТ» економічно необґрунтованих цін на природний газ для потреб населення, що призвело до негативних наслідків для побутових споживачів у межах Івано-Франківської області, у період з 01.08.2020 по 31.01.2021 року (6 місяців), що було б неможливим за умов існування значної конкуренції на відповідному ринку, не доведено. Таким чином, склад порушення у вигляді зловживання вказаним суб'єктом господарювання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з постачання природного газу для потреб населення в межах в межах Івано-Франківської області у період з 01.08.2020 по 31.01.2021 року відсутній.

7. КВАЛІФІКАЦІЯ ДІЙ ВІДПОВІДАЧА

- (145) Абзацом четвертим пункту 2 розділу «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства про захист економічної конкуренції та діяльності Антимонопольного комітету України» передбачено, що справи про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, розгляд яких розпочато до дня набрання чинності цим законом, розглядаються відповідно до законодавства, яке діяло до дня набрання чинності цим законом, тобто в редакції до 01.01.2024 року.
- (146) Відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» передбачено, що суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо:
- на цьому ринку у нього немає жодного конкурента;
  - не зазнає значної конкуренції внаслідок обмеженості можливостей доступу інших суб'єктів господарювання щодо закупівлі сировини, матеріалів та збуту товарів, наявності бар'єрів для доступу на ринок інших суб'єктів господарювання, наявності пільг чи інших обставин.
- (147) Згідно із частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (148) У ході розгляду справи № 128-26.13/111-21/63/8-02-10-2021 Відділенням не доведено вчинення ТОВ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКГАЗ ЗБУТ» порушення, передбаченого пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з постачання природного газу для потреб населення в межах Івано-Франківської області у період з 01.08.2020 по 31.01.2021 (6 місяців), що призвело до ущемлення

інтересів споживачів, яке було б неможливим за умови існування значної конкуренції на цьому ринку.

- (149) Відповідно до статті 48 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за результатами розгляду справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції органи Антимонопольного комітету України приймають рішення, в тому числі, про закриття провадження у справі.
- (150) Згідно з статтею 49 Закону України «Про захист економічної конкуренції» розгляд справи про порушення законодавства про захист економічної конкуренції підлягає закриттю без прийняття рішення по суті, якщо, зокрема, не доведено вчинення порушення.

8. ЗАПЕРЕЧЕННЯ ВІДПОВІДАЧА ТА ЇХ СПРОСТУВАННЯ

- (151) Відповіді на подання від 17.12.2024 № 63-03/446-П про попередні висновки у справі № 128-26.13/111-21/63/8-02-10-2021, у тому числі міркувань, заперечень чи спростувань, Відділення від ТОВ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКГАЗ ЗБУТ» станом на дату прийняття рішення не отримало.

Відповідно до пункту 2 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України від 09.08.2023 № 3295-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства про захист економічної конкуренції та діяльності Антимонопольного комітету України» справи про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, розгляд яких розпочато до дня набрання чинності цим Законом, розглядаються відповідно до законодавства, яке діяло до дня набрання чинності цим Законом.

Враховуючи викладене, керуючись статтями 7, 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 48, 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3, 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 № 32-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за № 291/5482 та пунктом 32 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19.04.1994 № 5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 06.05.1994 за № 90/299 (із змінами), адміністративна колегія Західного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

ВИРІШИЛА:

Закрити провадження у справі № 128-26.13/111-21/63/8-02-10-2021.

Голова Колегії

Олександр КРИЖАНОВСЬКИЙ